

Розподіл студентів за стилями навчання

Стилі навчання	Оцінювання навчальних досягнень у балах			
	10-12	7-9	4-6	1-3
Активіст	Зеленський М.		Ковальський Д.	Матківський А.
Мислитель	Безкривний С. Лемберг Ю. Бездітний В. Парашук В.	Гуменний А. Заруденко В. Ковальчук М.		Яремчук В.
Прагматик	Набуральний О.	Маринюк С. Пальчук О.	Балецький М.	Николюк М.
Теоретик	Бомко О.		Філатова М.	Контарев М.

Положення прізвища у рядку і стовпчику характеризує відповідно стиль навчання, притаманний даному студенту, і рівень його навчальних досягнень, виражений у балах. Студентів у мікрогрупу обираємо по одному з кожного рядка і кожного стовпчика. Поділ в такий спосіб дозволяє скласти рівносильні за навчальними можливостями мікрогрупи, оскільки до однієї мікрогрупи, по можливості, потрапляють представники всіх стилів навчання і різних рівнів підготовки. Таким чином, ми отримали п'ять мікрогруп: 1) Николюк М., Бомко О., Ковальський Д., Ковальчук М.; 2) Контарев М., Парашук В., Балецький М.; Бездітний В.; 3) Матківський А., Маринюк С., Лемберг Ю., Гуменний А.; 4) Яремчук В., Зеленський М., Пальчук О.; 5) Філатова М., Набуральний О., Безкривний С. Заруденко В.

Отже, оптимальне комплектування навчальних мікрогруп на основі критерію однорідності і різноманітності навчальних і особистих характеристик студентів є соціально-психологічним фактором інтенсифікації процесу навчання.

Література

1. Инновационное обучение: стратегия и практика: Материалы первого научно-практического семинара психологов и организаторов школьного образования (Сочи, 3-10 октября, 1993 г.) / Под ред. В. Я. Ляудис. – М., 1994. – 203 с.

2. Learning Styles – questionnaires and instruments. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rapidbi.com/created/learningstyles.html>.

Надійшла до редколегії 30.09.2009

УДК 371

Куліш І. М.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ „ІНОЗЕМНА МОВА СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ”

У статті розглянуто декілька підходів та аспектів, пов'язаних з поняттям „Англійська мова спеціального призначення”. В роботі згадуються такі проблеми, як походження цього поняття, різні його назви, його значення, співвідношення англійської мови загального та спеціального призначень, роль викладача та фахівця певної галузі. Ключові слова: англійська мова загального призначення, англійська мова спеціального призначення, ділова англійська мова, іноземна мова за професійним спрямуванням.

Куліш І. М. Некоторые аспекты понятия «иностранный язык специального назначения». В статье рассмотрены несколько подходов и аспектов, связанных с понятием «Английский язык специального назначения». В работе упоминаются такие проблемы, как происхождение этого понятия, разные его названия, его значение, соотношение английского языка общего и специального назначения, роль преподавателя и специалиста определенной отрасли. Ключевые слова: английский язык общего назначения, английский язык специального назначения, деловой английский язык, иностранный язык профессиональной направленности.

Kulish I. M. Some aspects concerning the notion the „English for Specific Purposes”. Some approaches and aspects concerning the notion „English for Specific Purposes” are considered in the article.

The origin of the notion, different terms for it, its meaning, the correlation of General English and ESP, the role of a teacher and a specialist in the field are mentioned here. Key words: General English, English for Specific Purposes, Business English, English for Occupational Purposes.

У підготовці висококваліфікованого спеціаліста першочергову роль відіграють фахові знання та підготовка за спеціальністю. В той же час на сучасному етапі розвитку освіти все більшого значення набуває мовна компетенція фахівця, в зв'язку з цим зростає значення понять „мова спеціального призначення” та „іноземна мова за професійним спрямуванням”.

Ці поняття викликали різні дискусії, основні аспекти яких можна звести до таких проблем:

- історія походження поняття „іноземна мова спеціального призначення”;
- варіанти назви цього поняття;
- значення поняття „іноземна мова спеціального призначення”;
- співвідношення іноземної мови загального та спеціального призначень;
- викладання іноземної мови спеціального призначення викладачами та фахівцями галузі.

Розглянемо деякі з цих проблем. За визначенням енциклопедії Майкрософт, іноземна мова спеціального призначення – це сфера викладання іноземної мови, яка включає технічну іноземну мову, наукову іноземну мову, медичну іноземну мову, іноземну для сфери туризму та інші. Її викладають в багатьох університетах світу. Ряд професійних асоціацій вчителів мають окремі сектори чи секції іноземної мови спеціального призначення. Їй приділяється багато уваги у зв'язку з розробкою навчальних програм, і вона має багато спільного з іноземною мовою академічного та ділового спрямування.

Розвиток академічної дисципліни можна спостерігати на сторінках наукових журналів, в яких публікуються дослідники та викладачі. Майже 30 років існує видання „Англійська мова спеціального призначення” („English for Specific Purposes”). Більшість досліджень фокусують увагу або на певних галузях (наприклад, „Журнал ділової комунікації” – „Journal of Business Communication”), або на роботі, проведеній на певній географічній території („Спеціаліст АСП з Бразилії” – „ESPEcialist from Brazil”). Мартін Хьюїнгз з Бірмінгемського університету наводить приклад наукового видання „ESPj”, називаючи його унікальним науковим журналом з англійської мови спеціального призначення, який є міжнародним за своїми інтересами, охоплює всі галузі предмету та добре упорядкований як науковий журнал з прикладної лінгвістики.

Дослідники Хатчінсон та Вотерс виділили з великої кількості причин походження чи створення поняття „Англійська мова спеціального призначення” три загальних для появи всіх видів АСП: потреби Нового Світу, революція в лінгвістиці, фокусування на студентів [4]. Аналізуючи історичні події, вони виділяють дві, які мали вплив на цей процес: закінчення другої світової війни та неймовірне зростання і розширення наукової, технічної та економічної діяльності в міжнародному масштабі (вважається, що саме із-за економічної сили США у післявоєнний період роль міжнародної мови випала англійській); нафтова криза на початку 70-х років відобразилася у направленні коштів та знань в країни, багаті на нафту (і мовою цих знань стала англійська). Щодо другої причини, а саме змін у лінгвістиці, Крістен Гейтхаус зазначає, що в той час, як традиційні лінгвісти зосереджувалися на особливостях мови, піонери цієї галузі почали фокусуватися на способах, якими мова використовується у реальному спілкуванні. Хатчінсон та Вотерс підтверджують одне важливе відкриття способів, в яких письмова і розмовна англійська відрізняються. Тобто, якщо мова в різних ситуаціях відрізняється, то і варіанти побудови мовних інструкцій, які відповідають потребам студентів, в спеціальному контексті також можливі.

І, нарешті, називаючи третю причину виникнення АСП, дослідники наголошують більше не на лінгвістиці, а на психології. Тобто, більше уваги стало приділятися шляхам, якими студенти набувають мову, і різниці способів, якими мова набувається. Вбачалося, що студенти застосовують інші навчальні стратегії, слідує іншими навчальними схемами та мотивуються іншими потребами та інтересами, тому акцент на потребах студента набув першочергового значення. І до сьогодні ключовим словом у АСП є студентоцентризм.

За останні декілька десятиліть дискусії щодо АСП торкалися і значення аналізованого поняття. На конференції щодо АПС в Японії у 1997 році Дадлі-Еванс запропонував модифіковане визначення, яке охоплювало абсолютні і змінні характеристики цього поняття [3].

Абсолютні характеристики:

- АСП призначається, щоб відповідати спеціальним потребам студента;
- АСП використовує методологію і види діяльності дисципліни, якій служить;
- АСП концентрується на мові, навичках, дискурсу та жанрах, притаманних цим видам діяльності.

Змінні характеристики:

- АСП може бути віднесений чи приписаний до спеціальних дисциплін;
- АСП може використовувати у специфічних педагогічних ситуаціях іншу методологію ніж англійська мова загального призначення;
- АСП більше розрахована на дорослу аудиторію;
- АСП призначена для середнього та високого рівня мовної компетентності студентів;
- більшість курсів АСП розраховують на базову мовну підготовку, але можуть застосовуватися і з початківцями.

Ю. А. Гапон аналізує в своєму дослідженні цікавий досвід вітчизняних і зарубіжних дослідників і викладачів, підкреслює внесок радянських вчених у розробку методики навчання іноземних мов у немовних ВНЗ та теорії оптимізації навчання ІМ у немовних закладах освіти [1]. Автор звертається також до варіантів назви цієї дисципліни, зважаючи, що така назва як „Ділова іноземна мова” відповідає цілям і завданням тільки певних напрямів і спеціалізацій. Введений у 2002 році термін „Іноземна мова професійної спрямованості” своєю назвою має пояснити зміст мовленнєвого матеріалу курсу. Проте, дані поняття ще потребують конкретизації та уточнення на практиці.

Професор з Ірану Атаолах Малекі вважає, що викладання АСП було і є питанням певних протиріч серед викладачів АСП та інших теоретиків і практиків [5]. Зокрема, чи є аспектом протиріччя те, кому слід викладати АСП – викладачеві АСП чи спеціалісту певної галузі. Професор провів досить цікаве дослідження. Було відібрано 40 з 60 студентів другого року навчання в Іранському університеті медичних наук. Студенти були розподілені на дві рівних групи по 20 осіб. Групи були призначені для викладача АСП та спеціаліста з медицини. Курс почався за рівних умов, включаючи однакові підручники. Групи навчалися протягом семестру. У кінці курсу використали два види контрольних заходів: тест для визначення рівня знань та 5-бальна шкала Лікерта або Лайкерта (різна вимова). Останній захід – це психометрична шкала, яка використовується в опитуваннях та є найбільш широко вживаною шкалою у дослідженнях-оглядах. Відповідаючи на запитання, респондент визначає свій рівень погодження з висловлюванням. Шкала названа на честь її винахідника – психолога Ренсіса Лікерта. Аналіз результатів проведеного експерименту показав, що група викладача АСП набрала вищі бали в підсумковому тесті і висловила більше задоволення від курсу за шкалою Лайкерта.

Професор Атаолах Малекі зазначає, що метою англійської спеціального призначення не є викладання певного предмету англійською мовою, а викладання англійської мови зі спеціальним контекстом, який, як правило, зміщується з загальними темами. Тому, безумовно, це мають робити викладачі англійської мови, тому що це їх кваліфікація, це їх компетенція.

Література

1. Гапон Ю. А. Специфіка дисципліни і фактори, що визначають зміст навчання іноземної мови професійної спрямованості / Гапон Ю. А. // Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах. Збірник наукових статей. – К.: Вид-во Європ. ун., 2003. – 583 с.
2. Dudley-Evans, T., St John, M. J., 1998. *Developments in English for Specific Purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge University Press, Cambridge.
3. Dudley-Evans, T., 2001. *English for specific purposes*. In: Carter, R., Nunan, D. (Eds.), *Teaching English to Speakers of Other Languages*. Cambridge University Press, Cambridge, PP. 131-136.
4. Hutchinson, T., & Waters, A. 1987. *English for Specific Purposes: A learning-centered approach*. Cambridge: Cambridge University Press.

УДК 370.174

Сагун І.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТУ В ПОДАЛЬШІЙ ОСВІТІ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

У статті розглядається можливість використання Інтернету як засобу подальшої освіти людей похилого віку в університетах Німеччини, яка є однією з країн лідерів за кількістю розробок та масштабами впровадження подібних проєктів. Ключові слова: Інтернет-користувачі похилого віку, університети третього віку, медіа-компетенція, навчальні сектори, Інтернет-спілкування.

Сагун І. Использование Интернет в дальнейшем образовании людей пожилого возраста. В статье рассматривается возможность использования Интернета как средства дальнейшего образования людей пожилого возраста в университетах Германии, которая является одной из стран лидеров по количеству разработок и масштабам внедрения подобных проектов. Ключевые слова: Интернет-пользователи пожилого возраста, университеты третьего возраста, медиа-компетенция, пожизненное образование, компьютерная грамотность, учебные секторы, Интернет-общение.

Sagun I. Use Internet in further formation of people of and yellow sear leaf. Under review is the possibility of the usage of the Internet as a means for continuing education of seniors at the universities in Germany, one of the countries leading in providing innovative programs which help to reduce digital gap in the society. Key words: seniors as Internet-users, the universities of the third age, Media-competence, life long learning, learning fields, Internet-communication.

Значення Інтернету в суспільстві за останні 12 років значно змінилось. Прискорений розвиток техніки завдяки новим інформаційно-комунікаційним технологіям дає себе взнаки в буденному житті як окремого індивідуума, так і суспільства в цілому, зв'язуючи їх прямо чи опосередковано одне з одним. Швидкі зміни в економіці, науці, техніці та суспільстві також спонукають і людей похилого віку до пожиттєвої освіти, яка вже є не привілеєм, а необхідністю. Тому основним завданням установ, які забезпечують підвищення рівня знань людей 3-го покоління в Європі, є перш за все, сприяти розумінню економічних, суспільних та соціополітичних реалій людьми з різним рівнем політичної, соціальної та культурної освіти; надихати людей похилого віку мобілізувати себе самих та суспільство в цілому. Зрозуміло, що передача навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема Інтернету, набуває в цьому контексті надзвичайного значення.

Не дивлячись на те, що в Україні впроваджується Мадридський міжнародний план дій з проблем старіння населення та діяльності Університетів третього віку, кількість заходів, спрямованих на інтеграцію представників старшого покоління в Інтернет-спільноту, та кількість користувачів Всесвітньої павутини в нашій країні залишається ще досить невисокою. Поміж очевидних економічних перешкод даються взнаки відсутність елементарної комп'ютерної грамотності через брак відповідних для даного віку освітніх програм та їх безсистемність.

Аналіз статистичних даних щодо використання Інтернету та навчання комп'ютерної грамотності на курсах в Університетах третього віку в розвинутих країнах Європи показує, що літні люди належать до активної та швидко зростаючої аудиторії користувачів мережі (табл. 1).

Зрозуміло, що такі високі показники інтеграції в Інтернет людей поважного віку за кордоном значною мірою пояснюються високим рівнем життя, більшою поширеністю персональних комп'ютерів, переважанням в системі розподілу праці професій, пов'язаних з роботою з використанням комп'ютера. В той же час ми змушені констатувати, що ситуація, яка склалась в розвинутих країнах, це результат успішної роботи спеціалізованих освітніх програм, які здійснюються на різних рівнях.

Стаття має на меті розглянути використання Інтернету як засобу подальшої освіти людей поважного віку в Університетах третього віку Німеччини, однієї з країн-лідерів за кількістю розробок та масштабами впровадження подібних проєктів.